

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

21 май 2021 г. – Вариант 1

МОДУЛ 1

Време за работа – 90 минути

Отговорите на задачите от 1. до 35. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. В кои две частици електроните заемат различен брой електронни слоеве?

- А) F^- и O
- Б) F^- и Na^+
- В) Na^+ и O^{2-}
- Г) O^{2-} и Na

2. Химичен елемент се намира в трети период на Периодичната таблица и има два електрона във външния електронен слой на атомите си. Следователно този елемент е:

- А) метал и образува основен оксид
- Б) метал и образува киселинен оксид
- В) неметал и образува основен оксид
- Г) неметал и образува киселинен оксид

3. При взаимодействието на кои две вещества се получава химично съединение с ковалентни химични връзки?

- А) S и K
- Б) F_2 и Na
- В) Cl_2 и H_2
- Г) O_2 и Mg

4. Кое от изброените вещества е твърдо вещество с молекулна кристална решетка при обикновени условия – температура около $20\text{ }^\circ\text{C}$ и налягане около 1 atm ?

- А) N_2
- Б) I_2
- В) Mg
- Г) CaF_2

5. Химик измерва електропроводимостта на четири твърди вещества: В1, В2, В3 и В4. Веществото В1 е изградено от неполярни молекули, В2 – от полярни молекули, В3 – е с йонна кристална решетка, а В4 - с метална. Може да се предположи, че измерванията са показали най-висока електропроводимост за веществото:

- А) В1
- Б) В2
- В) В3
- Г) В4

6. В кое от изброените химични съединения единият от елементите има степен на окисление (-1)?

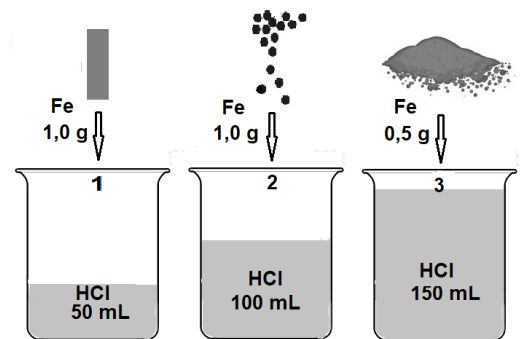
- А) HCl
- Б) N₂O
- В) CaO
- Г) Na₂S

7. Газовете X и Z реагират на един етап по уравнението: $X_{(r)} + Z_{(r)} \rightarrow XZ_{(r)}$. Скоростта на химичната реакция **НЯМА** да се промени, ако се:

- А) понижи температурата
- Б) добави газообразен катализатор
- В) намали концентрацията на продукта XZ
- Г) намали концентрацията на веществото X или Z

8. В три чаши (1, 2 и 3) има солна киселина с еднаква концентрация, но с различен обем: в чаша 1 – 50 mL, в 2 – 100 mL, а в 3 – 150 mL. В чаши 1 и 2 се прибавят съответно по 1,0 g желязна пластинка и 1,0 g желязо на гранули, а в 3 – 0,5 g железен прах. С най-голяма скорост протича химична реакция в чаша 3, защото:

- А) обемът на киселината е най-голям
- Б) количеството на желязото е най-малко
- В) повърхността на желязото е най-голяма
- Г) количеството (mol) на водородните йони е най-голямо

Фиг. 1. Взаимодействие на Fe със солна киселина

9. Учител по химия демонстрира на учениците си екзотермични и ендотермични реакции. При кой от опитите протича ендотермичен химичен процес?

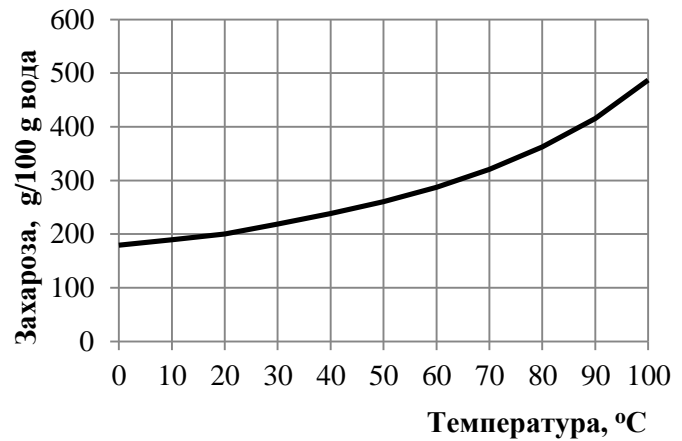
- А) Внася фина желязна тел в съд, пълен с хлор – желязото изгаря.
- Б) Постава във вода късче калий – появява се виолетов пламък.
- В) Смесва оцетна киселина и сода за хляб в чаша с термометър – температурата се понижава.
- Г) Към отвора на епруветка, пълна с водород и кислород, поднася запалена клечка – чува се силен звук.

10. В промишленото производство на азотна киселина азотен оксид се окислява до азотен диоксид с отделяне на топлина. В равновесната система $2NO_{(r)} + O_{2(r)} \rightleftharpoons 2NO_{2(r)}$ равновесната концентрация на NO₂ ще се увеличи, ако се:

- А) добави катализатор
- Б) понижи налягането
- В) повиши температурата
- Г) внесе допълнително O₂

11. При 20 °C в 100 g вода са разтворени 200 g захароза. Според фиг. 2, ако разтворът се загрее до 90 °C, ще се получи разтвор, който е:

- А) наситен с утайка
- Б) ненаситен с утайка
- В) наситен без утайка
- Г) ненаситен без утайка

Фиг. 2. Разтворимост на захароза във вода в зависимост от температурата

12. Разтвор на NaCl е ненаситен разтвор за дадена температура, ако:

- А) плътността на разтвора е по-малка от 1 g/cm³
- Б) плътността на разтвора е равна на плътността на водата
- В) съдържа толкова сол, колкото е разтворимостта ѝ за дадената температура
- Г) съдържа по-малко сол, отколкото е разтворимостта ѝ за дадената температура

13. Йодната тинктура представлява разтвор на йод в етанол. В аптеките се продава йодна тинктура с 5% масова част на йода. Колко грама йод се съдържат в една опаковка с 20 g йодна тинктура?

- А) 0,05 g
- Б) 0,1 g
- В) 1,0 g
- Г) 5,0 g

14. През топлите летни дни количеството на разтворения кислород в някои водни басейни намалява, защото:

- А) водата се изпарява заедно с кислорода
- Б) разтварянето на кислорода е екзотермичен процес
- В) разтварянето на кислорода е ендотермичен процес
- Г) през лятото водните организми се нуждаят от по-малко кислород

15. Два водни разтвора (1 и 2) на едно и също вещество съдържат различен брой частици разтворено вещество на 1 kg вода. Ако разтвор 1 е по-концентриран от разтвор 2, може да се предположи, че температурите на кипене на водата $T(\text{H}_2\text{O})$ и на разтворите T_1 и T_2 нарастват в реда:

- А) $T(\text{H}_2\text{O}) < T_1 < T_2$
- Б) $T(\text{H}_2\text{O}) < T_2 < T_1$
- В) $T_2 < T(\text{H}_2\text{O}) < T_1$
- Г) $T_1 < T_2 < T(\text{H}_2\text{O})$

16. Ученици определят с универсален индикатор рН на три водни разтвора: на захароза, на фенол и на сярна киселина. Те получават най-висока рН стойност за разтвора на:

- А) фенол и на сярна киселина
- Б) сярна киселина
- В) захароза
- Г) фенол

17. Солта NH_4NO_3 се използва в земеделието като минерален тор. Кое е химичното наименование на тази сол?

- А) азотен нитрат
- Б) амониев нитрат
- В) амонячен нитрат
- Г) тетраамониев тринитрат

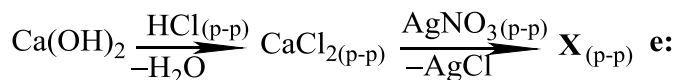
18. При смесване на водни разтвори на оловен динитрат и калиев йодид протича химична реакция до получаване на жълта утайка от PbI_2 , а в разтвора остават йоните NO_3^- и K^+ . Кое йонно уравнение изразява протеклата реакция?

- А) $\text{Pb}^{2+} + \text{NO}_3^- + \text{K}^+ + \text{I}_2 \rightarrow \text{PbI}_2 + \text{K}^+ + \text{NO}_3^-$
- Б) $2\text{Pb}^{2+} + \text{NO}_3^- + \text{K}^+ + 2\text{I}^- \rightarrow \text{PbI}_2 + \text{K}^+ + \text{NO}_3^-$
- В) $\text{Pb}^{2+} + (\text{NO}_3^-)_2 + \text{K}^+ + \text{I}_2^- \rightarrow \text{PbI}_2 + \text{K}^+ + \text{NO}_3^-$
- Г) $\text{Pb}^{2+} + 2\text{NO}_3^- + 2\text{K}^+ + 2\text{I}^- \rightarrow \text{PbI}_2 + 2\text{K}^+ + 2\text{NO}_3^-$

19. Алуминиева пластинка се потапя в разрежена сярна киселина. Протича химичен процес, при който се получават два продукта: сол и газ. Кое уравнение изразява този процес?

- А) $\text{Al} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{AlSO}_4 + \text{H}_2$
- Б) $\text{Al} + 2\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Al}(\text{SO}_4)_2 + 2\text{H}_2$
- В) $2\text{Al} + 3\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 + 3\text{H}_2$
- Г) $3\text{Al} + 2\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Al}_3(\text{SO}_4)_2 + 2\text{H}_2$

20. Химичната формула на веществото X в схемата:

- А) CaCl
- Б) CaNO_3
- В) $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$
- Г) $\text{Ca}(\text{OH})\text{NO}_3$

21. Азотният оксид, амонякът, нитритите и нитратите са азотни съединения, участващи в кръговрата на азота. Едно от тях при определени климатични условия може да причини смог в големите градове. Кое е това съединение?

- А) азотният оксид
- Б) амонякът
- В) нитритите
- Г) нитратите

22. От желязо-въглеродна сплав със съдържание на въглерод от 2% до 5% се изработват радиатори, зъбни колела, мивки, брави, ключове. Сплавта се нарича:

- А) бронз
- Б) чугун
- В) месинг
- Г) стомана

23. Коя формула съответства на съединението, известно с тривиалното си наименование глицерол?

- А) $\begin{array}{c} \text{CH}_2-\text{CH}_2 \\ | \quad | \\ \text{OH} \quad \text{OH} \end{array}$
- Б) $\begin{array}{c} \text{CH}_2-\text{CH}-\text{CH}_2 \\ | \quad | \quad | \\ \text{OH} \quad \text{OH} \quad \text{OH} \end{array}$
- В) $\begin{array}{c} \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2 \\ | \quad \quad | \\ \text{OH} \quad \quad \text{OH} \end{array}$
- Г) $\begin{array}{c} \text{CH}_2-\text{CH}-\text{CH}_2 \\ | \quad | \quad | \\ \text{OH} \quad \text{CH}_3 \quad \text{OH} \end{array}$

24. Кои две съединения са хомолози?

- А) 1-бутен и 2-бутен
Б) пропанал и пропанон
В) 2-метилпропан и бутан
Г) метанова киселина и етанова киселина

25. Съединението бутен принадлежи към хомоложен ред с обща формула:

- А) $\text{C}_n\text{H}_{2n+2}$
Б) C_nH_{n+2}
В) C_nH_{2n}
Г) $\text{C}_n\text{H}_{2n-2}$

26. В кой ред НЯМА съответствие между наименованието на съединението и класа съединения, към който принадлежи?

- А) ацетон – кетони
Б) етанол – феноли
В) етанал – алдехиди
Г) аминокиселина – аминокиселини

27. Кое от изброените вещества НЕ се отнася към природните полимери?

- А) белтък
Б) захароза
В) амилоза
Г) целулоза

28. Кое химично уравнение изразява естерификация?

- А) $2\text{CH}_3\text{OH} \rightarrow \text{CH}_3\text{OCH}_3 + \text{H}_2\text{O}$
Б) $\text{C}_6\text{H}_5\text{OH} + \text{KOH} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_5\text{OK} + \text{H}_2\text{O}$
В) $\text{CH}_3\text{COOH} + \text{NaOH} \rightarrow \text{CH}_3\text{COONa} + \text{H}_2\text{O}$
Г) $\text{CH}_3\text{COOH} + \text{CH}_3\text{OH} \rightarrow \text{CH}_3\text{COOCH}_3 + \text{H}_2\text{O}$

29. В схемата: $C_2H_5OH \xrightarrow[-H_2]{t^\circ, Cu} CH_3CHO \xrightarrow[-2Ag]{+Ag_2O, t^\circ} X$ веществото X е:

- А) CH_3OH
- Б) CH_3COOH
- В) CH_3COCH_3
- Г) CH_3CH_2COOH

30. Сапун може да се получи при варене на:

- А) мазнини с готварска сол
- Б) яйчен белтък с готварска сол
- В) мазнини със сода каустик
- Г) яйчен белтък със сода каустик

31. Кой от изброените хранителни продукти НЕ може да се получи чрез ферментация?

- А) оцет
- Б) олио
- В) вино
- Г) кисело мляко

32. Лаборант използва разтвор, съдържащ сребърни йони, за да докаже, че в проба от минерален тор се съдържат:

- А) калциеви йони
- Б) нитратни йони
- В) хлоридни йони
- Г) амониеви йони

33. В разтвор на $NaCl$ има късче $CaCO_3$. Какво трябва да направи ученик, за да получи разтвор, в който освен вода и йоните ѝ, да се съдържат само йоните: Na^+ , Cl^- и Ca^{2+} ?

- А) да добави вода в разтвора
- Б) да прибави разтвор на $AgNO_3$
- В) да нагрее разтвора и да изпари част от водата в него
- Г) да прибавя солна киселина до разтваряне на $CaCO_3$, след това да нагрее разтвора

34. При работа в кабинета по химия върху ръката на един от учениците попада разтвор на вещество, който може да причини рана. Съученици на пострадалия обработват поразеното място първо с филтърна хартия, след което обилно го промиват с вода и накрая го обработват с 2% разтвор на оцетна киселина. Разтвор на кое вещество е попаднал върху ръката на ученика?

- А) KOH
- Б) K_2SO_4
- В) H_2SO_4
- Г) C_2H_5OH

35. За едно вещество е известна масата му m [g] и количеството вещество n [mol]. Молната маса M на веществото е равна на:

- А) $\frac{n}{m}$ mol/g
- Б) $\frac{n}{m}$ g/mol
- В) $\frac{m}{n}$ g/mol
- Г) $m \times n$ g-mol

РЕД НА ЕЛЕКТРООТРИЦАТЕЛНОСТ

Cs, Li, Ba, Na, Ca, Mg, Ag, Al, Fe, Zn, Si, Cu, Ni, P, H, I, S, C, Br, Cl, N, O, F

РЕД НА ОТНОСИТЕЛНА АКТИВНОСТ

Li, K, Ba, Ca, Na, Mg, Al, Zn, Fe, Ni, Pb, H₂, Cu, Hg, Ag, Au
 Li⁺, K⁺, Ba²⁺, Ca²⁺, Na⁺, Mg²⁺, Al³⁺, Zn²⁺, Fe²⁺, Ni²⁺, Pb²⁺, 2H⁺, Cu²⁺, Hg²⁺, Ag⁺, Au³⁺

РАЗТВОРИМОСТ ВЪВ ВОДА НА СОЛИ, ХИДРОКСИДИ И КИСЕЛИНИ

катиони аниони	H ⁺	NH ₄ ⁺	K ⁺	Na ⁺	Ag ⁺	Ba ²⁺	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Zn ²⁺	Cu ²⁺	Pb ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Al ³⁺
OH ⁻	X	Г			MP		CP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
Cl ⁻					MP						MP			
Br ⁻					MP						MP			
I ⁻					MP					MP	MP			
S ²⁻	Г				MP				MP	MP	MP	MP	MP	BB
SO ₃ ²⁻	Г				CP	CP	CP	CP	CP		MP	CP		
SO ₄ ²⁻					CP	MP	CP				MP			
NO ₃ ⁻														
PO ₄ ³⁻					MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
CO ₃ ²⁻	Г				MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	BB	
CrO ₄ ²⁻					MP	MP			MP	MP	MP	MP		

MP – Малко разтворимо вещество

CP – Средно разтворимо вещество

Г – Газ

BB – Взаимодейства с вода

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

21 май 2021 г. – Вариант 1

МОДУЛ 2

Време за работа – 150 минути

Отговорите на задачите от 36. до 50. вкл. записвайте в свитъка за свободните отговори!

36. Елементът Е се намира в третия период на Периодичната таблица. Простото вещество на Е е сребристосив метал, който гори с ослепително ярка светлина. В получения оксид металните йони са със заряд 2+. Оксидът реагира със солна киселина, при което се получава безцветен разтвор.

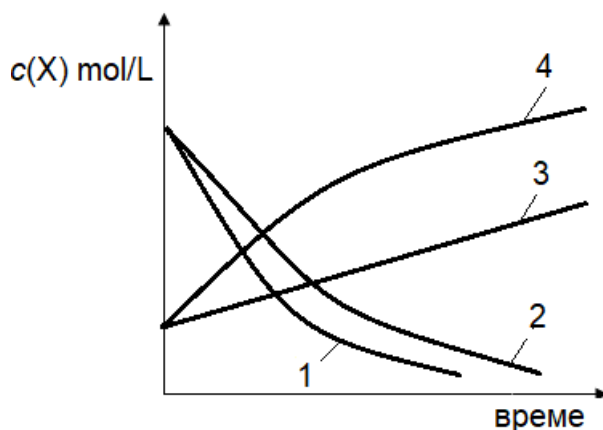
А) Напишете химичната формула на оксида на елемента Е.

Б) Изразете с химично уравнение взаимодействието на оксида на елемента Е със солна киселина.

37. В реакционния съд А реагират газовете X и Z на един етап по уравнението: $X + Z \rightarrow XZ$. В друг съд Б при същите условия (T и p) в газовата смес е добавен положителен катализатор. Съответните начални концентрации на X и Z в двата съда са еднакви.

А) В кой съд – А или Б, концентрациите на веществата X, Z и XZ се променят най-бързо?

Б) Коя от кривите 1, 2, 3, 4 се отнася за реакцията в съд А и коя – за реакцията в съд Б?

38. Цветарка приготвя за наторяване разтвор от 300 g NaNO_3 и 2700 g вода.

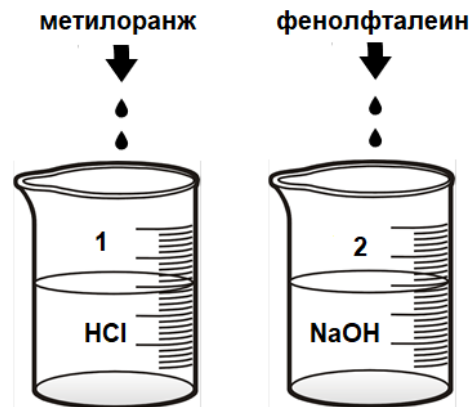
А) Колко мола NaNO_3 се съдържат в получения разтвор? (Закръглете резултата до десети.)

Б) Колко е масовата част на разтвора?

Цветарката разрежда разтвора, като добавя 750 g вода.

В) Колко е масовата част на разтвора след разреждането?

39. Във воден разтвор с $pH < 3,1$ индикаторът метилоранж е розов, а при $pH > 4,4$ – жълт. Фенолфталеинът е малиновочервен при $pH > 10$, а при $pH < 8$ е безцветен. В две чаши има разтвори на HCl (чаша № 1) и $NaOH$ (чаша № 2) с концентрации 1 mol/L . В чаша № 1 се добавят няколко капки разтвор на метилоранж, а в чаша № 2 – на фенолфталеин.

- А) Какъв е цветът на разтвора в чаша № 1 и какъв – в чаша № 2, след прибавяне на индикаторите?
 Б) Ако се смесят равни обеми от двата разтвора и се добавят няколко капки фенолфталеин, какъв цвят ще има полученият разтвор?

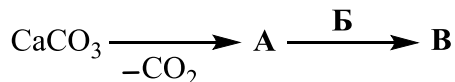
40. K_2SO_4 е сол, която може да се получи от калиева основа, с химична формула (----(1)----) и (----(2)----) киселина, с химична формула (----(3)----). Наименованието на солта K_2SO_4 е дикалиев (----(4)----).

В свитъка за свободните отговори срещу (2) и (4) запишете липсващите думи от наименованията, а срещу (1) и (3) – съответните химични формули.

41. При взаимодействие на всяко от твърдите вещества: магнезий, меден карбонат и калциев оксид със сярна киселина (20 %), се получава сол.

Изразете с химични уравнения взаимодействието на всяко от трите твърди вещества със сярна киселина.

42. При термично разлагане на варовик освен въглероден диоксид, се получава веществото А, от което след взаимодействие с веществото Б се получава веществото В, известно в практиката като гасена вар.

Кои са веществата А, Б и В на схемата с химичните превръщания? Запишете химичните формули на А, Б и В в свитъка за свободните отговори.

43. Кои от твърденията са верни и кои – неверни? В свитъка за свободните отговори срещу буквите от А) до Е) запишете ДА или НЕ.

- А) Зелените водорасли се нуждаят от CO_2 .
 Б) В черупките на яйцата се съдържа $CaCO_3$.
 В) Във въздуха, който човек издишва, се съдържа около 1 об.% H_2 .
 Г) Киселинните дъждове се причиняват от оксиди на сярата и азота.
 Д) В природата сярата се намира само под формата на химични съединения.
 Е) Съединението $NaHCO_3$ се използва при приготвянето на тестени храни като набухвател.

44. За всяко наименование в колона I посочете съответстващата му формула в колона II. Отговорите запишете в свитъка за свободните отговори, като срещу буквите А, Б, В и Г от Колона I запишете съответната цифра от Колона II.

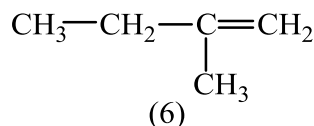
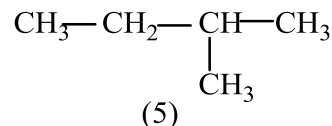
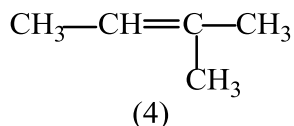
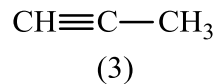
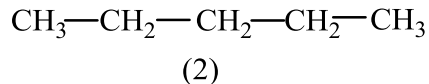
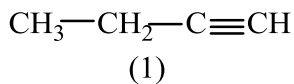
Колона I	Колона II
А) Етанал	1. $HCHO$
Б) Пропанон	2. CH_3CHO
В) Етилацетат	3. C_6H_5OH
Г) Бензоена киселина	4. CH_3COCH_3
	5. CH_3CH_2OH
	6. C_6H_5COOH
	7. $CH_3COOCH_2CH_3$

45. От структурните формули от (1) до (6) изберете по две, които изобразяват:

А) хомолози

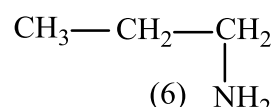
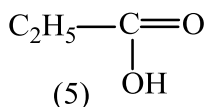
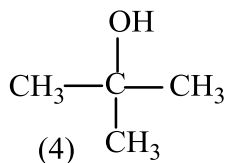
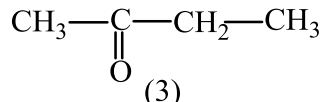
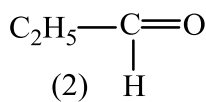
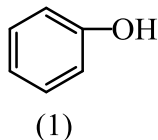
Б) верижни изомери

В) позиционни изомери

Запишете двойките съединения със съответстващите им номера от (1) до (6) в свитъка за свободните отговори.

46. Структурните формули от (1) до (6) изобразяват органични съединения, принадлежащи към различни класове.

Изберете по едно съединение, което е:

А) амин

Б) фенол

В) кетон

Г) алкохол

В свитъка за свободните отговори срещу съответния клас съединения от А) до Г) запишете цифрата (от 1 до 6) за избраното съединение.

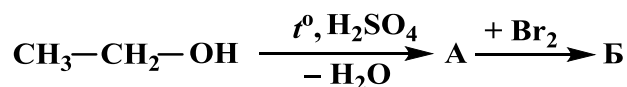
47. Синтетичен етилов алкохол се получава чрез присъединяване на вода към етен. При каталитично дехидрогениране на получения етилов алкохол се получава ацеталдехид.

А) Изразете с химични уравнения процесите на получаване на етилов алкохол от етен и на ацеталдехид чрез каталитично дехидрогениране на етилов алкохол.

При окисление на ацеталдехид се получава оцетна киселина.

Б) Изразете със структурна формула функционалната група на оцетната киселина и напишете наименованието на тази група.

48. Схематично е представен преход с междинен продукт химичното съединение А и краен продукт съединението Б:

А) Изразете със съкратени структурни формули съединенията А и Б.

Б) Как се нарича продуктът, получен при полимеризация на веществото А?

В) Напишете наименованието на веществото Б според номенклатурата на IUPAC.

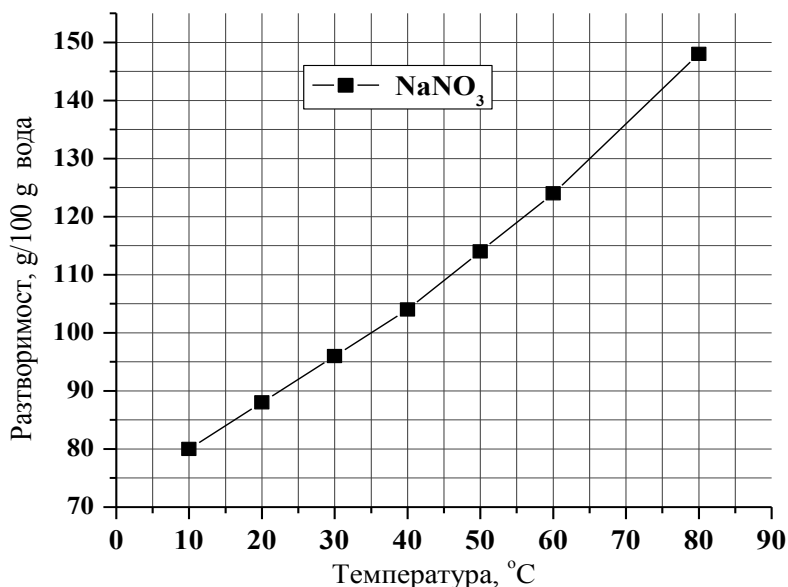
49. Изберете подходящите думи и изрази, с които трябва да се допълни текстът.

пълно, непълно, 100%, бавно, бързо, диазотен оксид, амоняк, азотен диоксид, горивото, кислорода, азота

В двигателите с вътрешно горене от горивото и въздуха се образуват токсични газове, между които въглероден оксид и азотен оксид. Въглеродният оксид се получава при _____ (1) _____ окисление на _____ (2) _____. Навън във въздуха азотният оксид се окислява до _____ (3) _____, който при подходящи условия може да причини фотохимичен смог и киселинен дъжд.

В свитъка за свободните отговори срещу (1), (2) и (3) запишете съответните думи или изрази.

50. На графиката са представени експериментални данни за разтворимостта на NaNO_3 във вода при различни температури.

А) Като използвате графиката, определете разтворимостта на NaNO_3 (g/100 g вода) при:

(а) 10°C и (б) 65°C .

Б) Какъв разтвор ще се получи – ненаситен, наситен или преситен, ако при 10°C в 200 g вода се разтворят 150 g NaNO_3 ?

В) Разтворът от т. Б) се нагрява до 65°C . Колко грама NaNO_3 трябва да се добавят към този разтвор, за да се получи наситен разтвор за 65°C ?

Периодична таблица на химичните елементи

1															18		
IA															VIIIA		
1 H 1,0	2 IIA											13 IIIA	14 IVA	15 VA	16 VIA	17 VIIA	2 He 4,0
3 Li 6,9	4 Be 9,0											5 B 10,8	6 C 12,0	7 N 14,0	8 O 16,0	9 F 19,0	10 Ne 20,2
11 Na 23,0	12 Mg 24,3	3 IIIB	4 IVB	5 VB	6 VIB	7 VIB	8 ←	9 VIIIB	10 →	11 IB	12 IIB	13 Al 27,0	14 Si 28,1	15 P 31,0	16 S 32,1	17 Cl 35,5	18 Ar 40,0
19 K 39,1	20 Ca 40,1	21 Sc 45,0	22 Ti 47,9	23 V 50,9	24 Cr 52,0	25 Mn 54,9	26 Fe 55,8	27 Co 58,9	28 Ni 58,7	29 Cu 63,5	30 Zn 65,4	31 Ga 69,7	32 Ge 72,6	33 As 74,9	34 Se 79,0	35 Br 79,9	36 Kr 83,8
37 Rb 85,5	38 Sr 87,6	39 Y 88,9	40 Zr 91,2	41 Nb 92,9	42 Mo 95,9	43 Tc (97)	44 Ru 101,1	45 Rh 102,9	46 Pd 106,4	47 Ag 107,9	48 Cd 112,4	49 In 114,8	50 Sn 117,7	51 Sb 121,8	52 Te 127,6	53 I 126,9	54 Xe 131,3
55 Cs 132,9	56 Ba 137	57 La 138,9	72 Hf 178,5	73 Ta 182,9	74 W 183,8	75 Re 186,2	76 Os 190,2	77 Ir 192,2	78 Pt 195,1	79 Au 197,0	80 Hg 200,6	81 Tl 204,4	82 Pb 207,2	83 Bi 209,0	84 Po	85 At	86 Rn
87 Fr	88 Ra	89 Ac	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112 Cn	113 Nh	114 Fl	115 Mc	116 Lv	117 Ts	118 Og

лантаноиди	58 Ce 140,1	59 Pr 140,9	60 Nd 144,2	61 Pm	62 Sm 150,4	63 Eu 152,0	64 Gd 157,3	65 Tb 158,9	66 Dy 162,5	67 Ho 164,9	68 Er 167,3	69 Tm 168,9	70 Yb 173,1	71 Lu 175,0
актиноиди	90 Th 232,0	91 Pa 231,0	92 U 238,0	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr

РЕД НА ЕЛЕКТРООТРИЦАТЕЛНОСТ

Cs, Li, Ba, Na, Ca, Mg, Ag, Al, Fe, Zn, Si, Cu, Ni, P, H, I, S, C, Br, Cl, N, O, F

РЕД НА ОТНОСИТЕЛНА АКТИВНОСТ

Li, K, Ba, Ca, Na, Mg, Al, Zn, Fe, Ni, Pb, H₂, Cu, Hg, Ag, Au
 Li⁺, K⁺, Ba²⁺, Ca²⁺, Na⁺, Mg²⁺, Al³⁺, Zn²⁺, Fe²⁺, Ni²⁺, Pb²⁺, 2H⁺, Cu²⁺, Hg²⁺, Ag⁺, Au³⁺

РАЗТВОРИМОСТ ВЪВ ВОДА НА СОЛИ, ХИДРОКСИДИ И КИСЕЛИНИ

катиони аниони	H ⁺	NH ₄ ⁺	K ⁺	Na ⁺	Ag ⁺	Ba ²⁺	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Zn ²⁺	Cu ²⁺	Pb ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Al ³⁺
OH ⁻		Г			MP		CP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
Cl ⁻					MP						MP			
Br ⁻					MP						MP			
I ⁻					MP					MP	MP			
S ²⁻	Г				MP				MP	MP	MP	MP	MP	BB
SO ₃ ²⁻	Г				CP	CP	CP	CP	CP		MP	CP		
SO ₄ ²⁻					CP	MP	CP				MP			
NO ₃ ⁻														
PO ₄ ³⁻					MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
CO ₃ ²⁻	Г				MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	BB
CrO ₄ ²⁻					MP	MP			MP	MP	MP	MP		

MP – Малко разтворимо вещество

CP – Средно разтворимо вещество

Г – Газ

BB – Взаимодействия с вода

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ
ПО ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

21 май 2021 г. – Вариант 1

ОТГОВОРИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

ПЪРВИ МОДУЛ

Задачи от 1. до 35.

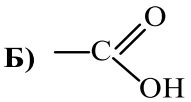
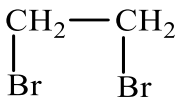
Задача №	Отговор	Задача №	Отговор	Задача №	Отговор
1.	Г	13.	В	25.	В
2.	А	14.	Б	26.	Б
3.	В	15.	Б	27.	Б
4.	Б	16.	В	28.	Г
5.	Г	17.	Б	29.	Б
6.	А	18.	Г	30.	В
7.	В	19.	В	31.	Б
8.	В	20.	В	32.	В
9.	В	21.	А	33.	Г
10.	Г	22.	Б	34.	А
11.	Г	23.	Б	35.	В
12.	Г	24.	Г		

Максимален брой точки за първи модул: $35 \times 1 \text{ т.} = 35 \text{ т.}$

ВТОРИ МОДУЛ

Задачи от 36. до 50.

Задача №	Отговори	Точки
36	А) MgO Б) $\text{MgO} + 2\text{HCl} \rightarrow \text{MgCl}_2 + \text{H}_2\text{O}$	А) 1 т. Б) 2 т. Макс: 3 т.
37	А) в съд Б Б) крива 2 – съд А; крива 1 – съд Б	А) 1 т. Б) $2 \times 1 = 2$ т. Макс: 3 т.
38	А) 3,5 mol NaNO ₃ Б) 0,10 (10 %) В) 0,08 (8 %)	А) 2 т. Б) 1 т. В) 1 т. Макс: 4 т.
39	А) № 1 – розов № 2 – малиновочервен Б) няма цвят или безцветен	А) $2 \times 1 = 2$ т. Б) 1 т. Макс: 3 т.
40	(1) – KOH (2) – сярна (3) – H ₂ SO ₄ (4) – сулфат	$4 \times 1 = 4$ т. Макс: 4 т.
41	$\text{Mg} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{MgSO}_4 + \text{H}_2$ $\text{CuCO}_3 + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{CuSO}_4 + \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ $\text{CaO} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{CaSO}_4 + \text{H}_2\text{O}$	$3 \times 2 = 6$ т. Макс: 6 т.

42	A – CaO B – H ₂ O B – Ca(OH) ₂	3×2=6 т. Макс: 6 т.
43	A) B) B) Г) Д) Е)	6×1=6 т. Макс: 6 т.
	Да Да Не Да Не Да	
44	A) – 2 B) – 4 B) – 7 Г) – 6	4×1=4 т. Макс: 4 т.
45	A) (1) и (3) B) (2) и (5) B) (4) и (6)	3×1=3 т. Макс: 3 т.
46	A) – 6 B) – 1 B) – 3 Г) – 4	4×1=4 т. Макс: 4 т.
47	A) $\text{CH}_2=\text{CH}_2 + \text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH} \xrightarrow[\text{-H}_2]{\text{cat.}} \text{CH}_3\text{CHO}$	A) 2×2=4 т.
	B) карбоксилна група	B) 2×1=2 т. Макс: 6 т.
48	A) A – CH ₂ =CH ₂ B – (CH ₂ Br—CH ₂ Br)	A) 2×2=4 т.
	B) полиетилен/полиетен	B) 1 т.
	B) 1,2-дибромоетан	B) 1 т. Макс: 6 т.
49	(1) – непълно (2) – горивото (3) – азотен диоксид	3×1 = 3 т. Макс: 3 т.
50	A) (a) 80 g/100 g вода (б) 130 g/100 g вода	A) 2×1=2 т.
	B) ненаситен	B) 1 т.
	B) 110 g	B) 1 т. Макс: 4 т.
Максимален брой точки за втори модул:		65 т.

Забележка: Признават се и всички други верни отговори и начини на написване на формули и уравнения.

Максимален брой точки за целия тест – 100 точки